

17.12.2015

POL-2015-15094

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö (LVM/174/03/2013)

Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi alkolukkolaiksi ja ajokorttilain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan alkolukkojen hyväksymistä ja käyttöä tieliikenteessä sääntelevän lainsäädännön uudistamista. Kumottavien erillislakien (*alkolukon hyväksymisestä liikenteeseen annettu laki, valvotusta ajo-oikeudesta annettu laki sekä alkolukon käytöstä koulu- ja päivähoitokuljetuksissa annettu laki*) tilalle esitetään säädettäväksi uusi alkolukkolaki. Ajokorttilakia esitetään täydennettäväksi alkolukolla valvottua ajo-oikeutta koskevilta osilta.

Poliisihallitus on lausuntonsa valmistelua varten pyytänyt poliisilaitoksilta lausunnot kyseessä olevasta hallituksen esityksen luonnoksesta.

Poliisihallitus katsoo, että esitetty malli useiden lakien kokoamiseksi yhteen alkolukkolakiin selkeyttää sääntelyä ja on kannatettava. Rattijuopumusten ennalta estäminen on yksi tärkeimmistä liikenneturvallisuustyön muodoista. Rattijuoppojen osuus kuolemaan johtaneissa liikenneonnettomuuksissa on ollut viime vuosina edelleen huomattava. Alkolukolla on estetty rattijuopumuksia ja todennäköisesti vähennetty alkoholista aiheutuneita liikennevahinkoja.

Alkolukkojen käyttöä tulee lisätä, mihin on pyritty myös kyseessä olevassa hallituksen esityksen luonnoksessa. Käytön lisäämiseen voidaan merkittävästi vaikuttaa rattijuopumusrikosten ajokieltojen pidentämisellä. Rattijuopumusrikokseen syyllistynyt valitsee nykyään usein mieluummin lyhyen ajokiellon kuin pitkän alkolukon käyttöön velvoittavan ehdollisen ajokiellon. Lisäksi terveysperusteisen alkolukon käyttöä pitää lisätä merkittävästi ja ohjeistukset lääkäreille pitää saattaa kuntoon.

Koulu- ja päiväkotikuljetusten alkolukkojen ongelma on ollut, ettei laite vaa-di ajonaikaista puhallusta. Poliisin tietoon on tullut tapauksia, joissa aamulla on lähdetty ajamaan selvänä liikenteeseen ja suistuttu myöhemmin alkoholin vaikutuksen alaisena tieltä. Näissä tapauksissa alkolukko on toiminut oikein, mutta ei ole estänyt rattijuopumusta, koska autoa ei ole pysäytetty yli 45 minuutiksi. Näiden kuljetusten osalta merkitsisi huomattavaa parannusta liikenneturvallisuuteen, jos alkolukko edellyttäisi uusintapuhallusta ajon aikana.

Hallituksen esityksen luonnoksessa alkolukolla valvottuun ajo-oikeuteen määrittämisestä koskevaa menettelyä uudistettaisiin niin, että tuomioistuimien määräämiä kaikille rattijuopumukseen syyllistyneille alkolukon. Laitteesta olisi kuitenkin mahdollista kieltäytyä. Myös syyttäjältä olisi mahdollista pyytää alkolukolla valvottua ajo-oikeutta ennen rattijuopumusasian pääkäsittelyä.

Poliisihallitus katsoo, että hallituksen esityksen luonnoksessa esitetyt alkolukolla valvottua ajo-oikeutta koskevat uudistukset ovat suurelta osin kannatettavia. Poliisihallitus kuitenkin katsoo, että esitetty muutos luopua valvotussa ajo-oikeudessa olevien osalta alkolukon käyttötietojen keruusta, on erittäin ongelmallinen.

Käyttötietojen keruusta luopuminen tarkoittaa käytännössä sitä, etteivät viranomaiset saa jatkossa tietoonsa, onko alkolukkoa käytetty oikein; onko sitä käytetty ollenkaan; onko alkolukko asennettu oikein; onko siihen asennettu ylimääräisiä virtakytkimiä; mäkistartit ja muut ajoneuvon käynnistykset tai käynnistysyritykset jäävät huomioimatta; tieto alkolukon estämisestä käynnistyksistä; alkoholin nauttimista ajon aikana. Nykyään käytössä olevan käyttötietojen tallentamisen ja purkamisen avulla tieto näistä kaikista tilanteista saadaan poliisille, joka puuttuu tilanteeseen tarvittavin toimin.

Hallituksen esitysluonnoksessa käyttötietojen keruusta luopumista on perusteltu sillä, ettei sen katsota olevan enää tarpeellista. Käyttötietojen tallennuksen tarpeettomuuden perusteena on se, että asia voidaan hoitaa riittävän tehokkaalla liikenteen valvonnalla. Poliisihallitus on täysin eri mieltä esitetystä perusteesta. Liikennevalvontaa ei ole mahdollista järjestää tavalla, joka korvaisi alkolukon käyttötietojen keräämisen. Liikenteen valvontaa suorittavilla poliiseilla ei ole riittävää teknistä asiantuntijuutta arvioida sitä, onko alkolukko asennettu oikealla tavalla, onko siinä ylimääräisiä kytkimiä tai onko sitä muulla tavalla manipuloitu tai onko henkilö käyttänyt sitä lainkaan. Kyseessä ei ole myöskään sellainen asiakokonaisuus, jonka kouluttaminen poliisimiehille olisi mahdollista.

Esityksessä on myös valvontatietojen poistamisen tueksi vedottu uusiin valvontakeinoihin, joista esityksessä on mainittu Rekisterikilven luku, video- ja kameralaitteisto (Revika – esityksessä virheellisesti Trevica). Kyseisen laitteen olemassa oloa ja mahdollisesti tulevaisuudessa tapahtuvaa hyödyntämistä ei voida pitää perusteena käyttötietojen tarpeettomuudelle. Laitteen hyödyntäminen tässä käyttötarkoituksessa ei ole teknisesti eikä lainsäädännöllisesti mahdollista.

Ehdotettua muutosta luopua käyttötietojen purkamisesta on perusteltu myös siten, että kun alkolukon käytöstä tulee halvempaa voi sen käyttö yleistyä. Poliisihallitus katsoo, että taloudelliset tekijät eivät ole niin merkittäviä, että sillä voisi olla olennaista vaikutusta valvotun ajo-oikeuden suosioon. Vaikka valvotun ajo-oikeuden suosio kasvaisi, hyödyt jäävät erittäin pieniksi, jos väärinkäytöksistä jää kiinni ainoastaan täysin sattumanvaraisesti. Liikenneturvallisuuden näkökulmasta on olennaista muistaa, että väärin asennettu tai väärin käytetty alkolukko ei ehkäise alkoholin aiheuttamia onnettomuuksia.

Poliisihallitus katsoo, että alkolukkolain 16 §:ssä säännelty alkolukkorikkomus on erittäin hyvä lisäys olemassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna.

Poliisihallitus haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että esityksessä alkolukkolain 16 §:ssä viitataan virheellisesti 8 §:ään vaikka kriminalisoinnilla suojattavat asiat yksilöidään lakiehdotuksen 7 §:ssä. Lisäksi 16 §:ssä on kaksi 3 kohtaa ja jälkimmäisessä näistä on virheellinen viittaus lain 11 §:ään

Lisäksi valvotun ajo-oikeuden osalta Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen laajempaan kontekstiin ja muutosprosessiin, jossa ajo-oikeutta ja ajokorttien myöntämistä koskeva toimivalta tällä hetkellä on. Vaikka valvottu ajo-oikeus yhdistettynä ehdollisella ajokiellolla on lähtökohtaisesti ajokiellole vaihtoehtoinen turvaamistoimi, on alkolukkoajokortin myöntämisprosessi nykyisellään hyvin pitkälti hallinnollinen lupaprosessi. Poliisille kuuluvat tehtävät eivät sisällä varsinaista harkinnanvaraa, vaan jos henkilö toimittaa tarvittavat liitteet, valvottu ajo-oikeus määrätään.

Ajokorttiasioiden toimivallan siirron keskeisenä tarkoituksena oli, että Liikenteen turvallisuusvirasto myöntäisi ajokorttiluvat ja ajokortit sekä eräät kuljettajalta vaadittavat lisäluvut, joissa toimivalta on nykyisin poliisilla. Tarkoituksena oli myös, että poliisilta siirtyvät kaikki ajokortteihin liittyvät maksulliset lupaprosessit. Tästä näkökulmasta myös valvottua ajo-oikeutta koskevaa prosessia tulisi suunnitella siitä näkökulmasta, että toimivaltaa siirretään Liikenteen turvallisuusviraston suuntaan etenkin silloin, kun tuomioistuin määrää valvotun ajo-oikeuden.

Poliisijohtajan sijainen
poliisiylitarkastaja

Heikki Lausmaa

Ylitarkastaja

Juhani Ruutu

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Aspo-asianhallintajärjestelmässä. Poliisihallitus 17.12.2015 klo 15.32. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriö